

ZINĀTNES DZĪVE

PĀRSKATS PAR LU LATVIJAS VĒSTURES INSTITŪTA DARBU 2008. GADĀ

LU Latvijas vēstures institūtam 2008. gads iesākās līdzīgi kā iepriekšējie – ar zināmu neskaidrību un satraukumu par finansējuma apjoma samazinājumu un tā pārskaitījuma kavēšanos gada pirmajos mēnešos.

2008. gadā LU Latvijas vēstures institūtā piecās nodaļās, trīs krātuvēs, vienā laboratorijā strādāja 61 darbinieks (53 pamatdarbā, 8 blakusdarbā), no tiem vadošie pētnieki – 13, pētnieki – 19, asistenti – 11, zinātniski tehniskais personāls – 14 un zinātni apkalpojošais personāls – 4.

Institūtā turpinājās agrāko zinātnisko tēmu izstrāde, jo visi pētījumu projekti, arī tie, kuru izpilde beidzās, tika pagarināti vēl uz vienu gadu. Tādējādi 2008. gadā tika izstrādāti Valsts pētījumu programmas “Letonika” trīs projekti un vienpadsmit Latvijas Zinātnes padomes finansētie fundamentālo un lietišķo pētījumu granti.

2008. gadā noslēdzās LU Latvijas vēstures institūta un Bulgārijas ZA institūta projekta *“Tradicionālais un laikmetīgais bulgāru un latviešu ikdienas kultūrā globalizācijas laikmetā”* realizācija, kurā piedalījās mūsu etnoloģes A. Jansone un I. Boldāne. Kā starptautiskā projekta noslēguma akcents atzīmējama Sofijā 2008. gada 8.–10. oktobrī notikušī konference “Balkāni un Baltijas valstis apvienotajā Eiropā: vēsture, reliģija un kultūra”. Projekta realizācija bija nozīmīga abu pušu zinātniekiem, pilnveidojot kultūras vēstures, etnisko un sociālo procesu pētniecību, koncepcijas un nostādnes. Veiksmīgās sadarbības rezultātā 2008. gada oktobrī tika noslēgts jauns divpusējais sadarbības projekts *“Bulgārija un Latvija: nemateriālā kultūras mantojuma problēmas”*. No Latvijas puses triju gadu periodā (2009.–2011. g.) projekta realizācijā piedalīsies septiņi pētnieki, t.sk. visi LU Latvijas vēstures institūta etnologi.

2008. gadā (01.03.–31.12.) LU Latvijas vēstures institūts bija iesaistīts arī trīspusīgā starptautiskā projektā *“Vēsture vieno tautas”* (Latvija, Zviedrija, Baltkrievija). Latvijas puse apakšprojekta “Panorāma Dvina/Daugava” ietvaros organizēja arheoloģiskos izrakumus Dinaburgas pils apmetnē (ekspedīcijas vadītāja A. Vilcāne, koordinatore I. Lazdiņa), finansētājs – Gotlandes apgabala administratīvā pārvalde *Sida*. Izrakumu noslēgumā 2008. gada 25.–26. septembrī notika starptautiskais seminārs par projekta ietvaros paveikto. Arheoloģisko pētījumu nolūks bija pēc lietiskajiem avotiem iegūt apstiprinājumu vēsturiskajiem kontaktiem starp Skandināviju un Daugavas/Dvina upes reģionu 750.–1500. gadā, bet visa projekta mērķis – sekmēt šo reģionu starptautiskos sakarus un tūrisma attīstību tajos.

2008. gadā institūta zinātnieki ir publicējuši 15 grāmatas, to skaitā septiņas monogrāfijas, vienu dokumentu krājumu, trīs rakstu krājumus, divus albumus ar pētnieku ievadrakstiem un komentāriem un divas brošūras. Publicēti kārtējie divi Latvijas Vēsturnieku komisijas raksti (22., 23. sēj.). 2008. gadā institūta vēsturniekiem kopumā ir 121 zinātniskais raksts, publicēts Latvijas un ārzemju izdevumos, un 91 populārzinātniska un cita rakstura publikācija. To vidū ir viena zinātniskajā periodikā norādīta, zinātniskajā literatūrā un starptautiski pieejamās datu bāzēs citēta zinātniska publikācija, bet seši raksti ir publicēti anonīmi recenzētu un starptautiski pieejamās datu bāzēs iekļautos zinātniskajos izdevumos.

Gandrīz visi institūta darbinieki ir iesaistīti Valsts pētījumu programmas **“Letonika: pētījumi par vēsturi, valodu un kultūru”** triju projektu realizācijā. Jāuzsver, ka 2008. gads ar Latvijas Zinātņu akadēmijas Senāta lēmumu un Letonikas II kongresa rezolūciju tika pasludināts par Letonikas gadu, kas bija veltīts Latvijas Republikas proklamēšanas 90. gadadienai un mūsdienu ortogrāfijas simtgadei. Līdz ar to Letonikas programmas ietvaros tika organizēti daudzi pasākumi, arī LU Latvijas vēstures institūts par godu Latvijas Republikas proklamēšanas 90. gadadienai organizēja divas starptautiskas konferences.

Letonikas projektā **“Okupācijas režīmi Latvijā un to sekas: politiskie, ekonomiskie, tiesiskie, sociālie un ētiskie aspekti. 1940–1965”** (vad. Dr. hist. D. Bleiere) 2008. gadā paveikts liels darbs, papildinot padomju represīvo orgānu 1940.–1941. gadā represēto personu datu bāzi ar 300 arestēto personu krimināllietām. Nozīmīga ir 319 lpp. biežā dokumentu krājuma *Latvijas PSR Ministru kabineta sēžu protokoli: 1940. gada 23. jūlijs – 24. augusts* publicēšana (sastādītāji, komentāru un priekšvārda autori I. Šneidere, A. Žvinklis). Materiāli parāda, kā tika uzsākts Latvijas sovetizācijas process vēl pirms tās oficiālas inkorporācijas PSRS sastāvā un pirmajās nedēļās pēc tās.

Rakstu krājumā *Letonikas Otrais kongress. Vēsture un identitāte* publicēti 5 šī projekta dalībnieku raksti. Ar Letonikas programmas atbalstu trīs pētnieki (Dz. Ērglis, A. Žvinklis, E. Evarts) apmeklēja Maskavas un Berlīnes arhīvus, iegūstot nozīmīgus materiālus turpmākiem pētījumiem un dokumentu publikācijām. Projekta dalībnieki aktīvi piedalījās starptautiskās konferencēs.

Letonikas projektā **“Etniskie un sociālpolitiskie procesi Latvijā: stereotipu analīze”** (vad. Dr. hist. A. Karlsona) iesaistīti kopumā astoņi pētnieki un krājuma glabātāja (t.sk. divi cita institūta zinātnieki). 2008. gadā pētījumu galvenie aspekti apkopoti krājuma *Letonikas Otrais kongress. Vēsture un identitāte* pirmajā daļā. Kopumā vairāk nekā 10 rakstos atspoguļoti pētījumu rezultāti par stereotipu vietu un lomu Latvijas vēstures notikumu un mūsdienu sociālpolitiskos un etniskos procesos.

Projekts **“Letonikas avotu izpēte un datorizācija”** (vad. Dr. hist. I. Ose) ir visapjomīgākais, tā realizācijā piedalās 27 izpildītāji (7 institūta krātuvju darbinieki un 20 zinātnieki (t.sk. 3 emeritētie zinātnieki) no četrām no daļām). Projekta galvenais mērķis ir Latvijas arheoloģisko, antropoloģisko, etnogrāfisko, dendrohronoloģisko un jauno laiku kultūrvēstures avotu apkopošana, sistematizēšana, izpēte un elektronisko datu bāzu veidošana.

Arheoloģisko materiālu krātuvē (vad. S. Tilko, krājuma glabātājas E. Guščika, I. Lazdiņa) Letonikas programmas ietvaros 2008. gadā izveidoja apjomīgu arheoloģisko izrakumu pārskatu sarakstu (1181 ieraksts, <http://www.lvi.lv/arhkratuve.htm>). Līdzīgi *Etnogrāfisko materiālu krātuvē* (vad. Dr. h. c. L. Vanaga, krājuma glabātājas A. Nikoluškina, I. Ulmane) ir ieskenēti 582 apdraudētie krātuves audumu paraugi, kā arī izveidoti, papildināti un rediģēti elektroniskie rādītāji par 1947.–1950. gada ekspedīciju materiāliem Cēsu, Daugavpils, Ilūkstes, Jēkabpils, Ludzas, Rēzeknes, Viļakas apriņķi, kopumā ievadītas ziņas par 9583 glabāšanas vienībām, izdarot 7194 ierakstus (<http://www.lvi.lv/etnokratuve.htm>).

Turpināts darbs arī pie antropoloģiskā materiāla paleodemogrāfisko rādītāju elektroniskās datu bāzes izveides. *Bioarheoloģisko materiālu krātuvē* (vad. Dr. hist. G. Zariņa, krājuma glabātājas N. Smotrova, I. Šmerliņa) 2008. gadā paleodemogrāfisko datu bāzē ievietota informācija par Madoņas viduslaiku kapsētas un Veselavas kapulauka antropoloģiskā materiāla inventarizāciju.

Dendrohronoloģijas laboratorijas (vad. Dr. biol. M. Zunde) datu bāze 2008. gadā papildināta ar agrāk pētīto vēsturisko objektu būvelementu dendrohronoloģiskajiem datiem, kā arī veikta būvelementu koksnes paraugu sagāde no 13.–14. gs. koka senceltnēm Cēsis, Rožu laukumā, un paraugi sagatavoti apstrādei.

Salīdzinājumam institūta kvantitatīvais devums Letonikas programmas realizācijā apkopots tabulā. Diemžēl nebija atrodami dati, cik cilvēku iesaistījies visas Letonikas programmas 16 projektu realizācijā. LU Latvijas vēstures institūtā trijos Letonikas projektos strādāja: 14 vadošie pētnieki (t. sk. 5 emeritētie zinātnieki), 18 pētnieki, septiņi zinātniskie asistenti, astoņi krājumu glabātāji un zinātniski tehniskais personāls.

Nr. p. k.	Visā Letonikas programmā 2008. gadā realizētais		LU LVI projektos realizētais			
	Nosaukums	Skaits	<i>D. Bleieres</i>	<i>A. Karlsones</i>	<i>I. Oses</i>	Skaits
			11 izpildītāji	9 izpildītāji	27 izpildītāji	47
1.	Publicēti monogrāfiskie izdevumi	54	2	1	7	10
2.	Zinātniskie raksti	470	7	9	26	42
3.	Organizētas zinātniskās konferences	25	1	–	1	2
4.	Nolasīti referāti	234	3	11	25	39
	Nolasītas populārzinātniskas lekcijas	45	–	–	2	2
5.	Izveidotas datu bāzes	18	1	1	3	5
6.	Sarīkotas Letonikas tematikai veltītas izstādes	5	–	–	–	–
7.	Projektos iesaistīti studējošie	62	3	2	3	8

2008. gadā LU Latvijas vēstures institūts realizēja arī 11 Latvijas Zinātnes padomes finansētos fundamentālo pētījumu projektus, kas aptver Latvijas vēstures problemātiku no vissenākajiem laikiem līdz mūsdienām.

Padomju un nacistiskā okupācijas režīma pētniecības nodaļas darbinieku darbs galvenokārt koncentrējās grantā *“Latvijas vēsture. 1940.–1960. g. 3. sējums”* (vad. Dr. hist. I. Šneidere). Tika rakstītas apakšnodaļas un izstrādāti galīgie teksta varianti. Pētījums balstīts uz triju okupāciju koncepciju, un katrs zinātniskais redaktors (I. Šneidere, K. Kangeris, D. Bleiere) veica attiecīgo nodaļu pilnveidošanu, tekstu papildināšanu vai saīsināšanu. Turpinājās arī darbietilpīgais biogrāfisko ziņu sagatavošanas darbs, lai izveidotu grāmatā minēto personu rādītāju. 2008. gadā notika arī ilustratīvā materiāla apzināšana un atlase.

Jauno laiku tēmu pētniecība noris arī grantā *“Sabiedriski politiskās un ekonomiskās vēstures problēmas Latvijā 1900.–1934. gadā”* (vad. Dr. habil. hist. J. Bērziņš), kurā iesaistījušies septiņi darbinieki. 2008. gadā turpinātas iepriekš iesāktas pētniecības tēmas par 1905. gada demokrātiskās revolūcijas kaujinieku un mažabrāļu kustību (L. Lapa) un par Latvijas Republikas ārējo tirdzniecību 1918.–1934. gadā (A. Lerhis). 2008. gadā pabeigta izpēte par sabiedrisko tikumību – Latvijas valsts politiku azartspēļu jautājumā (I. Lipša). Atskaites gadā izvirzītas divas jaunas pētniecības tēmas – par I Valsts domes vēlēšanām, tās darbības uztveri un novērtējumu Latvijas sabiedrībā (J. Bērziņš) un līdz šim neatsegta vēstures problēma par latviešu karagūstekņiem un bēgļiem 1919.–1921. gadā un to atgriešanos Latvijā (Ē. Jēkabsons).

Viduslaiku, jauno un jaunāko laiku pētniecības nodaļas 4 darbinieki – M. Auns, M. Barzdeviča, A. Čerpinska, M. Jakovļeva projektā *“Latvijas agro jauno laiku aktuālās problēmas: sabiedrība, politika, ekonomika (16.–19. gs.)”* (vad. Dr. hist. M. Jakovļeva) pievērsušies plašam tematiskam lokam – Kurzemes un Zemgales hercogistes vēstures problēmām, Lielajam Ziemeļu karam, Rīgas un Latvijas agro jauno laiku kartogrāfijai, Napoleona kara laikam, vēsturiskai demogrāfijai u.c.

Vēstures institūta etnoloģi turpināja darbu divos nelielos grantos. A. Jansone un A. Karlsone pētīja Latvijas etnogrāfiskās tekstilijas grantā *“Latviešu tekstiliju attīstības vēsture Eiropas kultūrvēstures kontekstā”* (vad. Dr. hist. A. Jansone). Savukārt R. Blumberga turpināja darbu par tēmu *“Igauņi, latvieši un lībieši Ziemeļkurzemē un Ziemeļvidzemē, 19. gs. – 20. gs. sākums: iedzīvotāju etniskais sastāvs un tā dinamika, saimnieciskā darbība un kultūra”*. 2008. gadā pētījumi tika veltīti diviem būtiskiem 20. un 30. gadu lībiešu kultūras vēstures jautājumiem – lībiešu tautas nama vēsturei un lībiešu sabiedriskās organizācijas *“Līvōd it”* darbībai. Šo pētījumu rezultātus tuvākajos gados ir paredzēts publicēt monogrāfijā *“Lībiešu tautas nama vēsture”*.

Grantā *“Latvijas iedzīvotāju bioarheoloģiskā izpēte”* (vad. Dr. hist. G. Gerhards, izpildītāji Dr. hist. R. Grāvere, N. Smotrova, I. Šmerliņa) izvērtēti Ventspils Nikolaja kapsētā, Zlēku 15.–17. gs. kapsētā un Veselavas 14.–17. gs. kapulaukā apbedīto iedzīvotāju demogrāfiskie dati un risināts jautājums par viņu dzīves kvalitāti. R. Grāvere 2008. gadā apkopoja un

analizēja 20. gs. pirmās puses Latgales iedzīvotāju fiziskās attīstības jautājumus, datus salīdzinot ar 1920.–1939. gada antropoloģiskajās ekspedīcijās iegūtiem materiāliem. 2008. gadā G. Gerhards veica arī Latvijas iedzīvotāju bioarheoloģisko datu iekļaušanu starptautiskajā datu bāzē (*Standards for Data Collection from Human Skeletal Remains*).

Arheologi – akmens laikmeta un agro metālu perioda pētnieki 2008. gadā turpināja darbu grantā *“Cilvēks un kultūra apkārtējās vides kontekstā Latvijas aizvēstures senākajos posmos”* (vad. Dr. habil. hist. A. Vasks). Tēmas ietvaros pētīta Burtnieku ezera apkārtnes paleovide – dabas un ģeogrāfiskie apstākļi, dzīvnieku valsts un senā cilvēka vieta tajā. Notika izrakumi Braukšu II apmetnē. I. Loze risināja jautājumus par Lubāna mitrāja mezolīta–neolīta–eneolīta apmetņu iesaisti jaunajā koordinātu tīklā, iegūti jauni dati Lubāna mitrāja neolīta–eneolīta ainavas rekonstruēšanai. 2008. gadā V. Bērziņš turpināja pētījumus par jūras piekrastes apdzīvotību neolīta laikā (izrakumi Priedaines neolīta apmetnē Jūrmalas pilsētas teritorijā).

Pētījumi grantā *“Latvijas iedzīvotāju kultūra 9.–13. gs. Baltijas ekonomisko un politisko notikumu kontekstā”* tika veikti Dr. hist. G. Zemīša vadībā. Pieci arheologi (T. Berga, A. Vilcāne, Ē. Mugurēvičs, R. Spirģis, G. Zemītis) 2008. gadā pievērsās tēmām par varu un varas centriem, kā arī atsevišķām tēmām par lībiešu, latgaļu kultūru un sakariem dzelzs laikmetā, kas atspoguļojas vairāk nekā 15 rakstos un astoneš uzstāšanās reizēs vietējās un starptautiskās konferencēs.

Projektā *“Latvijas viduslaiku un jauno laiku arheoloģija”* (vad. Dr. hist. I. Ose) veikti galvenokārt Latvijas viduslaiku piļu, jauno laiku nocietinājumu un vecpilsētu vēstures pētījumi (Z. Apala, V. Bebre, R. Brūzis, V. Muižnieks, I. Ose). Rezultāti apkopoti 15 publikācijās un septiņos referātos.

Projektā *“Latvijas kultūrvides pētījumi pēc zinātnisko ekspedīciju materiāliem”* (vad. Dr. biol. M. Zunde) notiek gan ekspedīcijās jauniegūto, gan arī krātuvēs jau esošo materiālu kārtošana, sistematizēšana un pieejamības nodrošināšana zinātniskiem pētījumiem, kā arī senvēstures interesentiem. Bez tam grantā iesaistītie trīs zinātnieki un pieci krājuma glabātāji 2008. gadā publicējuši deviņus rakstus un nolasījuši referātus divās konferencēs.

Iesaistīto skaita (27) un apskatāmo tēmu ziņā viens no lielākajiem institūtā realizētajiem ir starpdisciplinārais projekts *“Etnokulturālie procesi Baltijā. Latvijas pilsētas un reģioni no vissenākajiem laikiem līdz mūsdienām inovatīvo pētījumu lokā”* (vad. Dr. hist. G. Zariņa). 2008. gadā turpinājās pētījumi šādos tematiskos blokos: Akmens laikmeta un agro metālu perioda sabiedrības Rietumlatvijā un Lielupes baseinā: saimniecība, kultūra, dzīvesveids (V. Bērziņš, I. Loze, I. Zagorska A. Vasks); Kurzemes un Zemgales hercogiste Eiropas vēstures diskursā (M. Auns, M. Jakovļeva); Latvijas etnokulturālās un demogrāfiskās vēstures pētījumi (I. Boldāne, A. Jansone, L. Vanaga, G. Zariņa); Pētījumi Rīgas vēsturē un zinātnes vēsturē (M. Barzdeviča, V. Bebre, T. Berga, Dz. Cēbere, I. Lipša, I. Ose, J. Stradiņš, D. Svarāne). Projekta realizētāji nolasījuši 24 referātus un publicējuši vairāk nekā 30 rakstu.

2008. gads bija salīdzinoši bagāts ar arheoloģiskajiem izrakumiem. Izrakumi turpināti Cēsīs – viduslaiku pili un Rožu laukumā, nelieli pārbaudes un uzraudzības darbi veikti arī vairākās vecpilsētas vietās (Z. Apala). Pabeigti apjomīgie izrakumi Ogresgala Čabu lībiešu apmetnē un kapulaukā (R. Brūzis, R. Spirģis). Kurzemē nelieli uzraudzības darbi veikti Nurmuižas centra kapulaukā (R. Brūzis, A. Vijups), bet vēstures studentu lauka darbu apguvei arheoloģiskie izrakumi norisa Mežītes pilskalnā un apmetnē (E. Guščika, A. Vasks). A. Vilcānes vadībā arheoloģiskie izrakumi notika ne tikai starptautiskā projekta ietvaros Dinaburgas pils apmetnē, bet arī Preiļu muižas kapelā. 2008. gadā turpinājās nelieli pārbaudes izrakumi divās jaunatklātās akmens laikmeta apmetnēs – Priedaines neolīta apmetnē Jūrmalā (V. Bērziņš) un Braukšu II mezolīta apmetnē Valmieras raj. Sēļu pag. (I. Zagorska).

Savukārt etnologi organizēja zinātniskās ekspedīcijas Vidzemē – Madonas raj. Ērgļu, Iršu, Sausnējas pagastā (L. Vanaga) un Kurzemē – Liepājas raj. Rucavas pagastā (A. Jansone).

2008. gadā institūts organizēja 4 zinātniskās konferences. 2008. gada 1. februārī kopā ar LU Vēstures un filozofijas fakultāti organizēta Latvijas Universitātes 66. konferences Arheoloģijas sekcija. 22. aprīlī notika kārtējā Latvijas arheologu atskaites sesija par arheoloģiskajiem pētījumiem 2006. un 2007. gadā. Divas konferences bija veltītas Latvijas Republikas 90. gadadienai. 23.–25. oktobrī notika starptautiska zinātniska konference “Hanzas pilsēta Rīga kā starpniecība starp austrumiem un rietumiem”, bet 13.–14. novembrī – starptautiska konference “Latvijas valsts neatkarība: ideja un realizācija”.

2008. gadā LU Latvijas vēstures zinātnieki ir nolasījuši 108 referātus Latvijā un 17 ārvalstīs (ASV, Baltkrievijā, Bulgārijā, Čehijā, Dānijā, Francijā, Igaunijā, Krievijā, Lietuvā, Maltā, Nīderlandē, Norvēģijā, Polijā, Somijā, Šveicē, Vācijā, Zviedrijā) – kongresos, konferencēs, semināros un citos forumos.

2008. gadā divi institūta jaunie pētnieki ir aizstāvējuši maģistra darbus (E. Guščika – “Kapulauki un apbedīšanas tradīcijas teritorijā starp Lielupi un Ventu 1.–5. gadsimtā” un N. Jērums – “Krustadatas Latvijas arheoloģiskajā materiālā”). LU Latvijas vēstures institūta akadēmisko darbinieku rindas ir papildinājuši divi jauni vēstures doktori. E. Evarts 2008. gada 10. oktobrī aizstāvēja disertāciju “Zemes pašpārvalde Latvijas ģenerālapgabalā (1941–1944)”. Savukārt Oulu universitātē (Somija) V. Bērziņš ar iespiestu promocijas darbu “*Sārņate: living by a coastal lake during the east Baltic Neolithic*” ieguva doktora grādu, kuru tagad jāpielēdzina Latvijas diplomiem.

Institūta pētījumu publicēšanu nodrošināja “Latvijas Vēstures Institūta Žurnāls” un Latvijas vēstures institūta apgāds, kā arī citas izdevniecības.

2008. gada 28. augustā, nesagaidot savu 90 gadu jubileju, mūžībā aizgāja viens no ievērojamākajiem Latvijas agrārvēstures pētniekiem Dr. habil. hist. Mihails Kozins (dzim. 01.09.1918.).

2008. gadā Salaspils novada dome arheologam Latvijas ZA akadēmīķim Dr. habil. hist. Ēvaldam Mugarēvičam par ieguldījumu Salaspils novada pētniecībā piešķīra titulu “Goda salaspilietis”.

LZA Senāta priekšsēdētājs, akadēmiķis, Dr. hab. chem. un vēstures goda doktors Jānis Stradiņš 2008. gada 11. novembrī iecelts par Atzinības krusta lielkrusta komandieri.

Savukārt arheoloģei Dr. hist. Antonijai Vilcānei 2008. gada 17. novembrī tika pasniegta Daugavas savienības balva par ieguldījumu senās Jersikas izpētē.

Noslēgumā jāatzīmē, ka 2008. gadā LU Latvijas vēstures institūta darbība bija daudz maz finansiāli nodrošināta un neizpalika arī rezultatīvie rādītāji. Toties 2009. gadam piešķirtais budžets ir institūta "izdzīvošanas" budžets, un galvenais mērķis ir ekonomiskās krīzes gados saglabāt zinātnisko potenciālu un pašu institūtu kā Latvijas vēstures zinātniski pētniecisko iestādi.

Viktorija Bebre

STARPTAUTISKĀ PROJEKTA "liveARCH"

5. SEMINĀRS LATVIJĀ

2000. gadā Vācijā, Erlinghauzenē, nodibināja Eiropas Arheoloģisko brīvdabas muzeju un sakaru apmaiņas apvienību (EXARC), kurā Latviju pārstāv nodibinājums "Āraišu ezerpils fonds". Šobrīd apvienība aptver 85 dalīborganizācijas no dažādām Eiropas valstīm. Astoni apvienības arheoloģiskie brīvdabas muzeji izveidojuši projektu "liveARCH", kura mērķis ir veicināt sabiedrības interesi par vēsturi, Eiropas mērogā popularizējot kultūras mantojumu ar "dzīvās vēstures" palīdzību. Otrs svarīgs mērķis ir uzlabot "dzīvās vēstures" muzeju kvalitāti, apmainoties pieredzē, izmantojot praktisko un akadēmisko apmācību. Projekta īstenošanas laiks – no 2006. gada 1. novembra līdz 2009. gada 30. oktobrim, un tā aktivitātes izpaužas kā tematiski apmācību semināri (piemēram, Dialogs ar apmeklētājiem, Mārketings un komunikācija u.c.), pieredzes apmaiņa, kopīgas izstādes veidošana, iespieddarbu izdošana u.tml.

2008. gada 25.–28. septembrī Latvijā Āraišu arheoloģiskajā muzejparkā notika šī projekta 5. seminārs, kas noslēdza Āraišu ezerpils fonda un partneru veiktās tēmas *Skills trainig* (Prasmju apguve) izpēti. Seminārā bija pārstāvēts Eindhovenas brīvdabas muzejs (Nīderlande), Unterludingenas pāļu būvju muzejs (Vācija), Matricas muzejs (Ungārija), Terramaras arheoloģiskais parks Montālē (Itālija), Āraišu ezerpils fonds (Latvija), Lofotras vikingu muzejs (Norvēģija), Skotu kranogu centrs (Skotija) un Fotevīkenas vikingu muzejs (Zviedrija).

Semināra mērķauditorija bija minēto muzeju speciālisti (arheologi, medžeri, muzeju darbinieki) un praktiķi – seno amatu pratēji. Uz muzeju pieredzes bāzes seminārā apsprieda divas tēmas: *Crafts for archaeological open air museums* un *Applicability for archaeological reconstructions at archaeological open air museums* (Amati arheoloģiskajos brīvdabas muzejos; Arheoloģisko rekonstrukciju pielietojamība arheoloģiskajos brīvdabas muzejos).

Šo tēmu ietvaros muzeju speciālisti nolasīja desmit ziņojumus, identificēja problēmas un demonstrēja labas prakses piemērus atbilstoši katras